

Jakelussa mainituille

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö VN/14758/2021

Puolustusministeriön lausunto ehdotuksesta ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen ilmastaselvityksestä

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen ilmastaselvityksestä ja sen perusteluista sekä arvioinnin tueksi valmistellusta vähähiilisyiden arvioinnin menetelmäohjeesta. Puolustusministeriö toimittaa lausuntonsa valtionhallinnon yhteisen asianhallintajärjestelmän kautta.

Lausuntopyyntö koskee ehdotusta ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen ilmastaselvityksestä. Asetuksessa säädettäisiin tarkemmin uutta rakennusta tai rakentamislupaa edellyttävää laajamittaisesti korjattavaa rakennusta koskevan ilmastaselvityksen laatimisesta ja sisällöstä. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin Suomen oloihin kehitetystä rakennuksen vähähiilisyiden arviointimenetelmästä, jota olisi käytettävä rakennuksen ilmastaselvityksessä raportoitavien hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen laskennassa.

1. Pääasiallinen sisältö

Puolustushallinto näkee hallitusohjelman mukaisten ilmastotavoitteiden saavuttamisen tärkeänä ja kannattaa yleisesti asetusehdotuksessa kuvatun kasvihuonekaasujen kokonaismäärän laskentamallia. Malli tukee myös hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita. Puolustushallinnon kannalta oleellista on kuitenkin huomioida laskentamallissa myös puolustushallinnon kiinteistökannan erityisluonne sekä turvallisuus- ja valmiudelliset näkökohdat.

Mallin soveltamista ajatellen tulisi jatkossa määritellä myös viite- ja tavoitearvot, johon rakentamisessa on pyrittävä. Vertailtavuuden vuoksi viitearvot tulisi määritellä siten, että ne huomioivat myös puolustushallinnon käytössä olevat erilaiset rakennustyyppit riittävässä laajuudessa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 29 516 001
Helsinki 35 829 516 001

kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

2. Nykytila

Puolustushallinto on osaltaan sitoutunut yleisiin kiinteistöjen hiilineutraaliin tähtääviin toimenpiteisiin ja hallinnonala tulee omassa energia- ja ilmasto-ohjelmassaan asettamamaan myös omia tavoitteitaan vuoden 2035 tavoitelaan liittyen. Asetusehdotukseen liittyen keskeisimpiä näistä ovat mm. puolustusvoimien toimintaan liittyvän energiatehokkuuden ja ilmastovastuullisuuden lisääminen sekä energiankulutuksen ja ilmastovaikutusten seuranta ja raportointi.

Hallinnonalan kannalta ilmastotavoitteiden soveltamisessa ensisijaista on kuitenkin puolustusvoimien toimintakyvyn säilyttäminen kaikissa oloissa sekä muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Rakennuksen vähähiilisyden arviointi

Pykälässä säädettäisiin asetuksen aineellinen lähtökohta ja soveltamisala.

Ilmastaselvityksen laatiminen esitetään ehdotuksessa kytkeytyväksi rakentamisluvan hakemiseen. Osa puolustushallinnon rakennuskohteista on kuitenkin puolustuspoikkeuksen (MRL 146§ sekä uuden kaavoitus- ja rakentamislain vastaava pykälä) nojalla vapautettu rakentamisluvan hakemisesta. Ehdotuksesta ei selviä, sovellettaisiinko puolustuspoikkeusta myös ilmastaselvityksen laatimiseen. Puolustuskiinteistöt on omassa strategiassaan linjannut, että vastaavia selvityksiä tehdään kaikista yli yhden miljoonan euron hankkeista joka tapauksessa jo vuosina 2022-2025.

Edellä mainitun perusteella puolustusministeriö esittää, että asetukseen kirjataan puolustuspoikkeuksen (MRL 146§) soveltaminen ilmastaselvityksessä ja lisäksi asetukseen sisällytetään riittävät puolustushallinnon kiinteistöä koskevat määrittelyt. Tällöin laskentamallin soveltaminen hallinnonalla on ylipäättään mahdollista ja siihen liittyvät käytännöt ja tiedonhallinta voidaan määrittellä hallinnonalan sisäisesti, osana MRL 146§ mukaisia rakentamisluvan korvaavia viranomaistarkastus- ja valvonta- ym. toimenpiteitä ja tietoturvallisuus huomioon ottaen.

2 §. Määritelmät

Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisen kannalta välttämättömiä määritelmiä.

Puolustushallinnon soveltamisalan kannalta olisi tarpeellista tarkentaa, mitä 3§ arvioinnin kohteena olevalla ”rakennuksella” ja ”rakennuspaikalla” tarkoitetaan. Hallinnonalan kannalta epäselvää on, kumpaan ryhmään luettaisiin ja missä laajuudessa arvioinnin piiriin sisällytettäisiin esimerkiksi kokonaisuudessaan maanalaiset rakenteet kuten tunnelit ja kalliosuojat, samoin kuin viestiliikennettä, lämmönjakelua ym. infrarakentamista tukevat tekniset tilat, huoltotilat ja tuotantolaitokset sekä maa- ja vesirakentamiseen liittyvät rakenteet, kuten satama- ja lentokenttärakenteet yms. rakennelmat.

3 §. Arvioinnin kohde

Pykälässä säädettäisiin arvioinnin kohteesta.

Ilmastaselvityksen soveltamisala vaikuttaa laajalta ja se saattaa esitetyssä muodossaan tuottaa runsaasti uutta työkuormaa ja vaihtelevia viranomaistulkintoja. Puolustusministeriö ehdottaa arvioinnin kattavuutta rajattavaksi esimerkiksi kohteen laajuuden perusteella ja asetusta sovellettavaksi alkuvaiheessa vain kokoluokaltaan ja ilmastovaikutuksiltaan merkittävämpiin hankkeisiin ja kattavuutta asteittain laajennettavaksi saatujen kokemusten perusteella.

Puolustusvoimien käytössä olevat alueet muodostavat usein yhden hallinnollisen kiinteistön, eikä esim. rakennuksen tonttia voida määritellä yksiselitteisesti laskentaa varten. Rakennuspaikka saattaa sisältää useita maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia tai rakennusosia. Myös talotekniset järjestelmät voivat olla useamman rakennuksen yhteiset. Puolustusministeriö ehdottaa, että rakennuspaikan määrittelyä täsmennetään siten, että se käsittää kaiken rakentamisen yhteydessä ainoastaan rakentamisen varsinaisen toimenpidealueen.

5 §. Arvioinnissa käytettävät tiedot

Pykälässä säädettäisiin arvioinnissa käytettävistä tiedoista.

Sovellettaessa laskentamallia puolustushallinnon kiinteistökantaan tulisi käytettävien lähtötietojen, ml. kansallisen päästötietokannan sisältää riittävässä laajuudessa myös erityiskiinteistöjen sekä erilaisten maa- ja vesirakenteiden laskentaperusteet, mikäli nämä on tarkoitus sisällyttää ilmastaselvityksen piiriin.

6 -20 §. Hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen arviointi

Pykälissä 6-20 säädettäisiin hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen arvioinnin perusteista ja laskentakaavasta.

Hiilijalanjäljen laskenta vaikuttaa ymmärrettävältä, mutta hiilikädenjäljen laskentaperiaatteet vaativat vielä selkeytystä.

Laskentakaavan soveltamiseen liittyen (6-13§) huomionarvoista on, että valtion virastot, ml. puolustushallinto eivät omista käyttämiään rakennuksia, vaan toimivat niissä vuokralaisina. Näin ollen yksittäisillä hallinnonaloilla on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa oleellisiin laskentamenetelmän parametreihin, kuten materiaalivalintoihin, toteutustapoihin, työmaatekniikkaan ja energian käyttöön. Valtionhallinnon kiinteistötoimintojen keskittäminen valtiovarainministeriön hallinnonalalle tarjoaa kuitenkin hyvät edellytykset ilmastovaikutusten kokonaisuuden hallintaan.

Puolustushallinnon käyttämillä kiinteistöillä on pakottavia pääkäyttötarkoituksen edellyttämiä valmiudellisia vaatimuksia, jotka vaikuttavat laskentaan, mutta joita on vaikea suhteuttaa tavanomaiseen rakentamiseen. Tällaisia ovat esim. poikkeusolotarpeista aiheutuva tilamitoitus, dieselgeneraattoreilla tuotettava varavoima ja asevaikutuksiin liittyvät tekniset vaatimukset. Puolustushallinnon rakennuskannan vähähiilisuuden hallinta raja-arvo-ohjauksen keinoin saattaisi käytännössä johtaa näistä vaatimuksista aiheutuvien päästöjen kompensaatiotarpeeseen. Tästäkin syystä puolustusministeriö esittää puolustuspoikkeuksen soveltamista ja vaatimusmäärittelyiden asettamista ja ohjaamista hallinnonalan sisäisesti.

22 §. Ilmastaselvityksen sisältö

Pykälässä säädettäisiin ilmastaselvityksen sisällön vähimmäistiedoista.

Esityksen mukaan arvioinnin tekijälle ei esitetä erillistä pätevyysvaatimusta, vaan arviointi jäisi rakennushankkeeseen ryhtyvän ja vastuulle. Laskentatulosten uskottavuuden ja vertailtavuuden sekä markkinoiden häiriintymisriskin vuoksi puolustusministeriö ehdottaa, että asetukseen lisätään selvityksen laatijan osaamisvaatimukset tai siihen kytketään muu riittävä markkinavalvonnan sääntely.

23 §. Vähähiilisuuden arvioinnin tulosten esittäminen

Pykälässä säädettäisiin vähähiilisuuden arvioinnin tulosten esittämisestä.

Vähähiilisuuden raportointia ja mahdollista laskentatiedon keräämistä suunniteltaessa on riittäväällä tavalla huomioitava tiedon salassapidon näkökulma. Tietoturvasyistä

puolustushallinnon kohteisiin liittyvää kiinteistötietoa ja paikkatietoaineistoa ei voida taltioida julkisiin rekistereihin. Kohdetiedot tulee säilyttää hallinnonalan omissa suojatuissa tietojärjestelmissä. Puolustusministeriö ehdottaa, että asetukseen kirjataan puolustuspoikkeus, jotta tietoturvallisuutta voidaan hallita hallinnonalan sisäisillä prosesseilla.

Puolustusministeriöllä ei ole lausuttavaa muihin esityksen asiakointiin.

Ylijohtaja

Raimo Jyväsjärvi

Erityisasiantuntija

Jyrki Rihu

Liitteet

-

Jakelu

YM Ympäristöministeriö
YM RYMO Rakennukset ja rakentaminen -yksikkö, Matti Kuittinen
YM RYMO Rakennukset ja rakentaminen -yksikkö, Mikko Koskela
YM RYMO Rakennukset ja rakentaminen -yksikkö, Ari Ilomäki

Tiedoksi

PLM RO Kiinteistö- ja ympäristöyksikkö, Sara Kajander